

הפוליטיזציה בוועדות האתיקה: פוטנציאל להשחתה

לוועדות האתיקה של לשכת עורכי הדין השפעה קריטית על עתידו המקצועי של עו"ד שהוגשה נגדו תלונה חוסר שקיפות, השפעה פוליטית של יו"ר ועד המחוז, המשמש במקביל יו"ר ועדת האתיקה, ומכרזים בעייתיים - עלולים לגרום לכך שהדין המשמעתי ישמש לקידום אג'נדה • מבקר המדינה כבר התריע בעניין

מאת הילה רז

מז שחושב שהליך המינוי של שופטים לבית המשפט העליון נגוע בפוליטיזציה, מוזמן לבדוק את מערכת הדין המשמעתי של לשכת עורכי הדין. בדומה לדיני הוועדה לבחירת שופטים, שומרים הפרקליטים שישבים בוועדות האתיקה על השאיית מוחלטת, אלא אם יש להם אינטרס פוליטי להדליף חומרים מתוכן.

החלטות שמקבלות ועדות האתיקה של לשכת עורכי הדין יש משקל מכריע על עתידו המקצועי של עורך דין שעניינו נרון בפניהן. למרות חשיבות החלטות, הריונים בוועדות האתיקה מתנהלים במתכונת של דיון פנימי וסגור, שתוכנו חסוי. המלצת הוועדה מתקבלת על בסיס תלונה שהוגשה לה על ידי אדם שסבור כי עורך דין פעל שלא כשורה ועל בסיס התגובה של עורך הדין לתלונה. דינוי הוועדה מתקיימים ללא נוכחות הצדדים, ולאחר מכן נשלחת לצדדים הודעה בנוגע להחלטת ועדת האתיקה המחוזית.

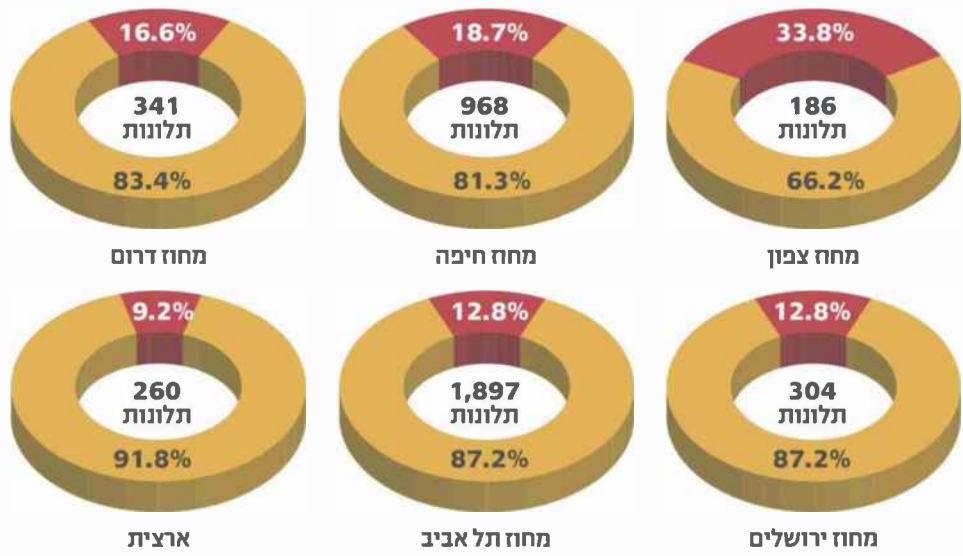
אם הוועדה מחליטה להגיש נגד עורך דין קובלנה, הוא יועמד לדין משמעתי בפני בית דין משמעתי. במקרים קיצוניים, בעקבות המשפט המשמעתי, עלול להישלל רישיונו המקצועי של עורך הדין, אם תחליט ועדת האתיקה על גניזת התלונה, אף אחר, לפעמים פרט לעורך הדין, לא יידע על התלונה וגניזתה. לעתים גם המתלונן לא מקבל הודעה על גניזת התלונה שהגיש. בהליך החשאי שבמסגרתו עורכי דין מכריעים בנוגע לגורל עמיתיהם למקצוע הוטחה ביקורת נוקבת בעבר. בעקבות הביקורת, נערך שינוי בחוק ב-2010, שהיה אמור למנוע לפחות חלק מחוליו של הדין המשמעתי, ובהם פוליטיזציה.

תיקון החוק התבסס על המלצותיה של ועדת אלוני, שמונתה ב-1995. הוועדה, בראשות השופט ברימוס שאול אלוני, הרגישה בהמצאותיה את הצורך בהפרדת השיפוט המשמעתי של הלשכה כך שיהיה בלתי תלוי ומנותק לחלוטין מגורמים הנבחרים על בסיס

הלקוחות מתלוננים - ועדת האתיקה גונזת

מספר התלונות שהוגשו ב-2006-2009, שוועדות האתיקה קיבלו החלטה בעניינם ב-2009*

קובלנות שהוגשו תלונות שנגנזו

מקור: דו"ח מבקר המדינה ל-2011

ומונה לתפקיד. המבקר כותב כי "כל השאר לא הובאו כלל בפני ועדת המכרזים ולמעשה הוסרה מועמדותם בשלב מוקדם יותר על ידי גורם אחר במחוז, שאינו ועדת המכרזים".

המבקר מוסיף כי מחוז תל אביב ממשיך לקבל חוות דעת בענייני אתיקה ממשרדי עורכי דין חיצוניים תמורת תשלום חודשי.

הסכנה נכפל התפקידים

למרות החששות שמאפיינת את החלטות ועדת האתיקה, תלונה על עורך דין שנגנזה באחרונה זכתה באורח יוצא דופן להגיע לכותרות. הגניזה פורסמה בשל זהות המתלוננת, שופטת בית המשפט המחוזי בתל אביב ורדה אלשיך, והטענות שהעלה נגדה עורך הדין רפאל ארגו. באחרונה החליטה ועדת האתיקה של מחוז תל אביב לגנוז תלונה שהגישה אלשיך נגד עו"ד ארגו, בטענה כי לא גילה לה פרט מהותי ובגין ניגוד עניינים לכאורה שבו היה מצוי בעת דיון משפטי שהתנהל בפני השופטת. אלשיך צירפה לתלונתה פרוטוקול דיון, כשהשווה רפאל את הפרוטוקול שצירפה לפרוטוקול הדיון שנמסר לו בתום הדיון גילה תיקונים שנעשו ללא ידיעתו או הסכמתו. בשל כך, פנה רפאל לוועדת האתיקה והפנה

מירע אודות מאות התלונות שנגנזות מדי שנה הופיע ברו"ח מבקר המדינה ל-2011, שפורסם לפני כשלושה חודשים ובדק את התנהלות ועדות האתיקה. מהרו"ח עלה כי הרוב המכריע (81%) של התלונות שמוגשות ללשכה נגנזות מבלי שמוגשות קובלנות לבית הדין המשמעתי. המבקר התריע כי יש חשיבות יתרה בחיזוק מעמדם העצמאי והמקצועי של הגורמים המוסמכים להחליט על גניזת התלונות ועל הגשת קובלנות, ולהבטיח את אי תלותם בגורמים אחרים שעלולים להשפיע על תהליך בירור התלונה וקבלת החלטה בעניינה. התיקון בחוק, שהתקבל בניסיון למנוע פוליטיזציה, קבע כי כל ועד מחוז ימנה פרקליט עצמאי שידרכו את כל התלונות המוגשות במחוז, יברר אותן, יגבש המלצה לגביהן ויעבירן לטיפול ועדת האתיקה. ואולם ממצאי המבקר מצביעים כי מחוזות הלשכה ממשיכים להעסיק כפרקליטי אתיקה את אותם עורכי הדין שהעסיקו בתחום זה קודם לכן ובאותו דפוס העסקה. כך למשל, במחוז תל אביב הוגשו תשע הצעות של עורכי דין שביקשו להתמודד על תפקיד פרקליט האתיקה בעקבות מכרז. רק אחד מהם, עורך הדין ששימש קודם לכן רכז קבילות של המחוז, וראיון על ידי ועדת המכרזים

סיעתי בלשכה. בשל לחצים כבידים שהפעילו לוביסטים של הלשכה על חברי כנסת, אומץ שינוי מינורי בהדבה מהתוכנית המקורית, שלא ממש הצליח להתמודד עם ההשפעה הפוליטית של בכירי הלשכה על חברי ועדות האתיקה.

תצלום: תומר אילנאום

לימור זר-גוטמן:
"מצופה מיו"ר ועדת האתיקה לבחון תלונות לפי מבחן אחד - האם יש יסוד סביר להרשעה. מניעים אחרים הם פסולים ואסורים"

את תשומת לב חבריה לתיקונים שנערכו.

בעקבות תגובתו של רפאל, הגיש יו"ר ועדת האתיקה של מחוז תל אביב בלשכת עורכי הדין, עו"ד אפי נוה, המכהן גם כיו"ר ועד המחוז, תלונה לנציב התלונות על השופטים. בתלונה ציין כי ועדת האתיקה החליטה לגנוז את התלונה שהגישה אלשיך נגד ארגו, בשל התיקונים בפרוטוקול. מפאת חיסיון דינוי הוועדה, לא ברור אילו טיעונים הועלו בעד גניזת התלונה ונגדה, והאם היה ראוי לגנוז את התלונה בהליך מהיר יחסית.

במקום בריקת התלונה של אלשיך בוועדת האתיקה, רדש נוה שמעשיה של אלשיך ייבחנו בערכאות הגבוהות ביותר שעוסקות בנושא: נציב התלונות על השופטים, שד המשפטים והוועדה לבחירת שופטים.

ר"ד לימור זר-גוטמן, ראש המרכז לאתיקה של עורכי דין ע"ש ריויר וינר במסלול האקדמי **המכללה למינהל**, סבורה כי הפרשה מרגימה ביתר שאת את הסכנה הדבה הטמונה בכפל התפקידים ובפוליטיזציה של הדין המשמעתי. לדבריה, כפל התפקידים של נוה, שמשמש גם יו"ר ועד המחוז וגם יו"ר ועדת האתיקה, הוא בעיה מבנית של לשכת עורכי הדין. היא מציינת כי "כיו"ר ועד המחוז יש לנוה אג'נדה פוליטית מובהקת, וטוב שכך, מכיוון שהיא נבחרה על סמך אג'נדה זו ועליו לקדם אותה. אם המדיניות של נוה היא להגן על עורכי דין במחוז מפני התנהגות לא ראויה של שופטים, הוא בהחלט רשאי כיו"ר ועד המחוז להגיש תלונה נגד שופט".

ואולם, היא מאבחנת, "כיו"ר ועדת האתיקה של המחוז אסור שתהיה לנוה אג'נדה פוליטית. ועדת האתיקה צריכה לפעול רק לפי מטרות הדין המשמעתי, שהן הגנה על הציבור ושמירה על תרמית המקצוע".

הרפורמה בדין המשמעתי ונשללה

ליו"ר ועדת האתיקה תפקיד משמעותי בדינוי הוועדה ובתיעורם. הוא זה שצריך לדאוג לניהול של רישום תמציתי של נושאי הדיון, חוות הדעת, ואם

17.16x26.78	32	עמוד 32	הארץ - THE MARKER	14/02/2012	30817163-9
המסלול האקדמי המכללה למנהל - 20222					

קיימת פסלות מוסדית מכהונה בוועדת האתיקה מעצם היותו של אדם נושא בכפל כהונה כפי שהדבר ביחס לעו"ד נה".

"אף שהחוק לא אוסר על יו"ד ועד המחוז לשמש גם יו"ד ועדת האתיקה, סבורה ז'רגוטמן כי המטרה המוצהרת של הרפורמה המקיפה שערך המחוקק ברין המשמעותי ב-2010 היתה צמצום שליטת הוועדים המחוזיים בוועדות האתיקה. "אין שליטה חזקה יותר מזו שאותו אדם מכהן כיו"ד שני הגופים", היא אומרת. לדבריה, "יש סוג של כהונות שלא ניתן לשאת בהם יחד בגלל הפוטנציאל האינהרנטי שלהם להתנגש. לכן, יו"ד ועד המחוז לא יכול לכהן גם כיו"ד ועדת האתיקה המחוזית, וכך גם ראש לשכה אם יבקש להתמנות ליו"ד ועדת האתיקה הארצית".

ז'רגוטמן סבורה שהפרשה מעידה כי הרפורמה ברין המשמעותי נכשלה והחוק שתוקן לא מצליח למנוע את הפוליטיזציה. "טוב יעשה המחוקק אם יציל את הרין המשמעותי ויציאו לידי גוף מקצועי נפרד שאינו שייך ללשכה ולא למשרד המשפטים, כפי שנעשה בהצלחה רבה באנגליה", היא מציעה.

- ## מישהו מטפל בתלונה שלך
- ### מנגנון ועדות האתיקה של לשכת עורכי הדין
- 1 הליך מינוי חברי ועדת האתיקה - ועד המחוז של הלשכה ממנה את חברי ועדת האתיקה המחוזית. את חברי ועדת האתיקה הארצית ממנה הוועד המרכזי. המינוי טעון אישור של ועדת המינויים בלשכה**
 - 2 חברי ועדות האתיקה המחוזיות - חברי ועד המחוז נבחרים פוליטית. לכל ועדה יש פרקליט מייעץ. בכל ועדה יש נציג ציבור, שהוא משפטן שהגביל את חברותו בלשכה ואינו עו"ד פעיל**
 - 3 רשאים להגיש קובלנה - ועדות האתיקה הארצית והמחוזית, היועץ המשפטי לממשלה ופרקליט המדינה**
 - 4 מינוי הדיינים בבתי הדין - בשתי הערכאות (המחוזית והארצית) כולם עורכי דין. הלשכה התנגדה לשילוב של נציג ציבור בהרכבים. מינוי הדיינים מבוצע על ידי ועדת מינויים בראשות שופט בדימוס**
 - 5 שמיעת הדיינים בבתי הדין - בדתיים פתוחות, אלא אם הדיינים הורו על סגירתן. האפשרויות בחוק לאסור על פרסום הדיינים נרחבות למדי**
 - 6 פרסום פסקי הדין - באתר אינטרנט משבטי נגיש ובחינם**

המחוז, ויו"ד הוועדה הוא יו"ד ועד המחוז.

הכהונה הכפולה של עו"ד נה אושרה על ידי ועדת המינויים של הלשכה, שתפקידה לבחון ולאשר את מינוי חברי ועדות האתיקה. הוועדה קבעה כי "אין כסיס בהוראות החוק לקבוע כי

הוא מוצא בכך צורך הוא יכול לציין עמדות עקרוניות. ז'רגוטמן מבהירה כי "מצופה מיו"ד ועדת האתיקה לבחון תלונות רק לפי מבחן אחר - האם יש יסוד סביר להרשעה. החלטה הנובעת ממניעים אחרים כמו הרצון לקדם את המדיניות של ועד המחוז, שהיא לעומתית מול שופטים ולכן תלונות של שופטים נגד עורכי דין ייגנזו, היא החלטה פסולה ואסורה. זו פוליטיזציה של הרין המשמעותי וטמונה בה סכנה להשחתת הרין המשמעותי".

ז'רגוטמן מרגישה כי אין כל הוכחה שזו היתה הסיבה לגניות התלונה במקרה של אלשיך, אך לדעתה חוסר השקיפות של הוועדה והועברה שהיא בשליטת ועד המחוז, מעידים שזו גם אינה מחשבה חסרת בסיס. חוסר השקיפות, היא מסבירה, נובע מכך שהפרוטוקולים של דיוני ועדות האתיקה לא מתפרסמים. לדבריה, "שליטת ועד המחוז בוועדת האתיקה נובעת מכמה מאפיינים: הרוב המכריע של חברי הוועדה הם אנשים פוליטיים מהמחוז, לא יושבים בוועדה נציגי ציבור שיכולים להכשיל החלטות פוליטיות, פרקליט הוועדה המייעץ לה הוא עובר שכיר של

ועדת האתיקה גנזה את התלונה שהוגשה נגד יו"ר הלשכה לשעבר עו"ד יורי גיא רון

צועיים במשרד, למעט מקרה אחד של טעות", טען. גיא רון הסביר כי מאז היבחרו לראשות הלשכה, הוא אינו מנהל את המשרד.

על אף תגובתו של גיא רון, החליטה הוועדה להורות לו לתקן את נייר המכתבים בתגובה להחלטת ועדת האתיקה כתב גיא רון ללשכה כי התלונה של ללום והריון בה הם שימוש ברין המשמעותי לצרכים פוליטיים, בין היתר משום שעו"ד דורון ברזילי, יו"ר ועד מחוז תל אביב בלשכה דאז, ששימש גם ממלא מקום חבר ועדת האתיקה בתל אביב, "נמצא בצד אחד של המתרס הפוליטי", והתמודד על תפקיד ראש הלשכה.

ועדת האתיקה הכחישה את הטענה על מניעים פוליטיים. לטענתה, מדובר בעמדה עקבית שכבר גובשה על ידה מזה זמן רב. ביולי 2011 זכה ברזילי בבחירות לראשות לשכת עורכי הדין כשהתמודד מול גיא רון. ללום מכהן כיו"ד ועדת קניין ומקרקעין של ועד תל אביב בלשכת עורכי הדין.

הילה רז

על ידי ועדת האתיקה המחוזית". לכן, הוסיף נה, "דאוי לגנוז את התלונה".

לפני כשנה הודיעה ועדת האתיקה לגיא רון כי עליו לתקן את נייר המכתבים של משרדו ולהסיר ממנו את שמותיהם של עו"ד רכי רין שאינם שותפים או שכירים במשרד, אחרת הוא עלול להיחשב כמי שעובר על כללי לשכת עורכי הדין העוסקים בפרסומת מותרת.

ההנחיה של ועדת האתיקה ניתנה בע"קבות תלונה שהגיש ב-2010 ללום לוועדת האתיקה נגד גיא רון, ובה טען כי בלוגו המתנוסס על גבי נייר המכתבים שלו, מסר דרים שמות עורכי הדין בכל פעם בסדר אחר, וכי "כל אחד מהמכתבים מונה מספר עורכי דין אחר".

התלונה הועברה לתגובתו של גיא רון, שהשיב כי התלונה מופרכת ומניעה פוליטיים. "ההברלים הקיימים בניירות הפירמה שהוצגו בתלונה נובעים כדרך הטבע מהשינויים, העיתויים ומהדינמיות של החיים המק"

ועדת האתיקה של מחוז תל אביב בלשכת עורכי הדין החליטה לגנוז את התלונה שהגיש עו"ד אברהם ללום נגד יו"ד לשכת עורכי הדין לשעבר, עו"ד יורי גיא רון.

התלונה נגד גיא רון הוגשה בטענה שציין שמות של עורכי דין בנייר המכתבים של משרדו, אף שאינם שותפים או שכירים במשרד. במכתב ששיגר יו"ד ועדת האתיקה, עו"ד אפי נה, לגיא רון באח"רונה הודיע לו נה כי החלטת הוועדה לגנוז את התלונה הסתייכה על כך שהמתלונן ללום ביקש לבטל את התלונה. נה הוסיף כי "הוועדה אף סברה כי לאחר שנערכה בדיקה של מוסד אחר בלשכה ולפי בדיקתו וטענותיכם, נייר המכתבים של משרדך הולם את הרין, כפי שהוא מתפרש

תצלום: תומר אפלנאום

עו"ד יורי גיא רון